

Anmälare:

→ Per Carlsson
Sören Norrbygatan 1 B
294 00 SÖLVESBORG

Anmälan riktas
mot:

Klinikchefen Göran Sundbärg
Neurokirurgiska kliniken
Lasarettet i Lund
221 85 LUND

Anmälan gäller:

Utlämnande av uppgifter ur all-
männa handlingar till massmedia

ANMÄLAN

Av anmälan med bilagor framgick i huvudsak följande.

En sjöman hade blivit medvetlös ombord på ett fartyg i Sölvesborgs hamn och förts till neurokirurgiska kliniken i Lund. När Carlsson, som är journalist, ringde dit för att få uppgifter om sjömannens tillstånd, svarade en kvinna att man endast lämnade ut uppgifter till Tidningarnas Telegrambyrå (TT). Carlsson skrev därför den 5 december 1986 ett brev till klinikchefen och frågade med vilket lagligt stöd kliniken särbehandlade olika media. I brev den 19 december 1986 meddelade klinikchefen, Sundbärg, att Carlssons brev överlämnats till sjukvårdsdistriktets jurist och informationstjänst och att ett definitivt svar skulle komma senare. I brev till Carlsson den 11 februari 1987 anförde Sundbärg följande.

Neurokirurgiska kliniken i Lund omhändertager bl a alla svårare skallskador och ryggmärgsskador i hela södra sjukvårdsregionen, som omfattar Skåne, Blekinge, södra Halland samt Kronobergs län. De flesta av dessa skadade personer (minst 300 per år) är i sådant skick, särskilt i det akuta skedet, att de inte själva är i stånd att ta ställning till frågan om några uppgifter om deras tillstånd får lämnas ut till massmedia eller ej. Anhöriga i den mån sådana finns tillgängliga i det akuta skedet, är oftast inte i sådant psykiskt skick att de bör konfronteras med denna typ av fråga. Av sekretesskäl kan vi därför oftast endast lämna mycket knapphändiga uppgifter eller inga alls till massme-

2

dia. All annan personal än läkarna vid kliniken är ålagd att inte lämna ut några som helst uppgifter. Av resursskäl är det inte möjligt för läkarna, särskilt inte i det akuta skedet, att stå till tjänst med de upplysningar, som går att lämna, till de åtskilda massmedier (riks- och lokaltidningar, lokalradio, regional TV), som i varje enskilda fall önskar sådana upplysningar.

Vår gamla och väl beprövade rutin att endast kommunicera upplysningar till Tidningarnas Telegrambyrå är ändamålsenlig från sekretets och resurssynpunkt och gäller därför även framöver.

I anmälan ifrågasatte Carlsson rutinen.

UTREDNING

Efter remiss yttrade sig direktionen för Lunds sjukvårdsdistrikt den 23 juni 1988. Direktionen hade inhämtat yttrande från Sundbärg, som anförde följande.

Neurokirurgiska klinikkens rutiner ifråga om att lämna uppgifter till massmedia om på kliniken intagna och vårdade patienter diktera inte av andra hänsyn än att vi av såväl sekretessskäl som sjukvårdsmässiga skäl måste iakttaga stor restriktivitet. Anledningarna härtill har jag utvecklat i mitt brev till Per Carlsson, daterat 870211.

Varje gång en svårt skadad patient intages i kliniken kan den situationen uppkomma att jourhavande läkare inom loppet av ett antal timmar blir kontaktad av några lokala dagstidningar, några med mera regional täckning och ett antal med rikstäckning, förutom lokala och regionala etermedia samt möjligen sådana av rikskaraktär. Alldeles oavsett om vi därvid från sekretesssynpunkt kan lämna ut några i så fall knapphändiga uppgifter eller oftare inga alls innebär en sådan access en orimlig störning i den sjukvårdande verksamheten och kan av det skälet, i förhållande till de resurser vid hand, inte accepteras. Jourhavande läkare skulle överlämna uppgifterna att svara på massmedias frågor till tjänstgörande sjuksköterskor i form av ett mycket knapphändigt meddelande utan ytterligare kommentarer på eventuella kompletterande frågor skulle också ett sådant förfarande komma i konflikt med den sjukvårdsmässiga

resurstillgången, förutom att det är vår bestämda uppfattning att uppgifter av här aktuellt slag endast får lämnas av vid kliniken anställda läkare, som inte har rätt att delegera den arbetsuppgiften till annan befattningshavare.

Jag anser inte att klinikens restriktivitet ifråga om utlämnande av uppgifter av här aktuellt slag till massmedia strider vare sig mot tryckfrihetsförordningen eller sekretesslagstiftningen.

För egen del svarade direktionen detta.

Det finns två skäl för den använda rutinen. För det första innebär sekretesslagens regler (7 kap 1 §) ett hinder mot att uppgifter lämnas ut om enskilda patienters hälsotillstånd till massmedia eller andra utomstående. Uppgifter om enskilda patienter är i princip sekretessbelagda. Det är alltid en grannliga uppgift för sjukvårdspersonalen att avgöra om och när en patientuppgift bör eller kan utlämnas. Någon skyldighet för sjukvårdspersonal att lämna uppgift om enskild patient till massmedia föreligger normalt icke.

Detta gäller i särskilt hög grad om patientens identitet är känd. För det andra är det oftast omöjligt på grund av arbetsmässiga skäl att avdela någon, som skall besvara den mängd förfrågningar som ofta förekommer då någon patients tillstånd är intressant för massmedia. Sjukvården måste således prioriteras framför massmediakontakter. I den mån sjukvårdspersonal i det särskilda fallet bedömer att uppgift kan lämnas till massmedia måste personalen också ha full rätt att bedöma till vem och i vilka former sådan information kan lämnas. Neurokirurgiska kliniken har mot denna bakgrund valt att kommunicera endast med TT i syfte att inte särbehandla olika massmedia och i vetskapen att man via TT torde nå de flesta massmedia. Denna rutin har tillämpats under en längre tid och hittills visat sig fungera helt tillfredsställande. Massmedia får tillgång till de uppgifter som kan lämnas ut utan att patientvården behöver bli lidande.

Klinikchefen Göran Sundbärg har alltså haft rätt att vägra utlämna uppgifter till Per Carlsson. Det innebär icke särbehandling av massmedia när Sundbärg väljer att i förekommande fall lämna uppgifter till Tidningarnas Telegrambyrå, som är ett helt neutralt organ,

som har till uppgift att förse anslutna mass-mediaföretag med nyhetsmaterial.

Carlsson fick del av utredningen men hörde inte av sig.

BEDÖMNING

För egen del vill jag anföra följande.

Enligt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) har varje svensk medborgare rätt att ta del av allmänna handlingar. Inom hälso- och sjukvården är patientjournaler allmänna handlingar.

I 7 kap. 1-3 §§ sekretesslagen (SekrL) ges bestämmelser om sekretess för uppgifter inom hälso- och sjukvården. Dessa innebär att uppgift om enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden som regel inte utan den enskildes samtycke kan lämnas ut, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men.

Enligt 2 kap. 12 § TF skall allmän handling, som får lämnas ut, på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället utan avgift tillhandahållas den, som önskar ta del av den, så att handlingen kan läsas, avlyssnas eller uppfattas på annat sätt. 15 kap. 4 § SekrL föreskriver att myndighet skall på begäran av enskild lämna uppgift ur allmän handling, som förvaras hos myndigheten, i den mån hinder inte möter på grund av bestämmelse om sekretess eller av hänsyn till arbetets behöriga gång.

Nu redovisade bestämmelser innebär att en begäran att få ta del av en patientjournal eller att få en uppgift ur den, måste prövas av sjukvårdsmyndigheten oavsett från vem denna begäran kommer. Avser begäran en muntlig uppgift ur en patientjournal kan myndigheten vägra att lämna ut den på två grunder - sekretess eller arbetssituationen. Lagen medger inte myndigheten att vägra utlämnande av enbart det skälet att man lämnat eller kommer att lämna uppgiften till någon annan.

Det är en annan sak när en myndighet av eget initiativ lämnar uppgifter om sin verksamhet till t.ex. massmedierna. Då föreligger inte något hinder mot att tillämpa en sådan rutin som är aktuell i förevarande ärende. Om emellertid en journalist, som tagit del av den sålunda lämnade informationen, vänder sig till sjukhuset i hopp om att få ytterligare muntliga uppgifter i saken, kan en så-

dan framställning enligt vad jag tidigare angivit endast avslås med hänvisning till sekretess eller arbetssituationen.

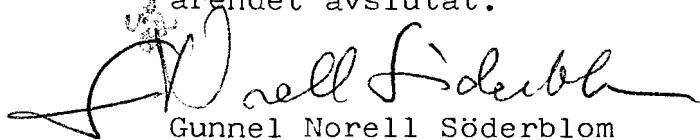
Utredningen visar inte om information till TT redan lämnats eller skulle komma att lämnas om den aktuella patienten. Oavsett hur det förhåller sig med detta, borde Carlssons begäran inte ha avslågits på den grunden som åberopades, nämligen att man som rutin endast kommunicerar med TT. Om man därmed avsåg att hinder mot utlämnande förelåg med hänsyn till arbetets behöriga gång, begicks emellertid inte något formellt fel.

Som framgår av det föregående innebär inte den omständigheten att en myndighet av eget initiativ lämnat uppgifter till t.ex. TT att myndigheten befrias från sin skyldighet att pröva framställningar om utfående av allmänna handlingar eller muntliga uppgifter ur sådana i enlighet med tryckfrihetsförordningens och sekretesslagens bestämmelser. Det föreligger emellertid en viss skillnad i utlämnandeprovningen när det gäller en allmän handling och när det gäller en uppgift ur en sådan handling. I förra fallet är enbart tryckfrihetsförordningens regelsystem tillämpligt. Det krävs följaktligen att en allmän och offentlig handling tillhandahålls genast eller så snart det kan ske. När det gäller att lämna muntliga uppgifter ur en sådan handling innehåller inte lagstiftningen samma krav på snabbhet. Men det ligger självfallet i sakens natur att det inte bör ta längre tid att lämna en muntlig uppgift än det skulle göra att lämna ut handlingen eller den del av handlingen varifrån uppgiften hämtas.

Om man på grund av en jäktad arbetssituation inte omedelbart hinner lämna en efterfrågad information per telefon måste det i de flesta fall vara möjligt att ange någon tid när man kan ställa sig till förfogande för att besvara frågorna.

I sjukvårdsärenden måste utlämnandefrågan alltid prövas utifrån sekretesslagens regelsystem. Sekretessprovningen tillkommer i första hand den befattningshavare som enligt arbetsordning eller särskilt beslut svarar för vården av handlingen. Det föreligger alltså en frihet för vederbörande myndighet - när det gäller sjukvården ofta klinikchefen - att bestämma på vilken befattningshavare sekretessprovningen skall ligga. Har denna provning lett till att vissa uppgifter - t.ex. p.g.a. patientens medgivande - kan utlämnas, gäller inte längre den inskränkning i meddelarfriheten som eljest föreligger på sjukvårdsområdet. Härav följer att man i det läget inte kan förbjuda personalen att meddela sig med massmedierna.

Med de påpekanden som ligger i det anförda är
ärendet avslutat.

Gunnel Norell Söderblom

Lars Jalvemyr

Expedition till

Per Carlsson

Direktionen för Lunds sjukvårdsdistrikt